

„operatur ad palmarum martyrii consequendam.“ Et 3. part. q. 87. art. 1. ad secundum ait; „Dormienti dimitti peccata mortalia, & veniam ratione mortis illata pro Christo, modo non invenerit voluntatem peccato actu adhaerentem.“ Et in 4. distinc. 4. q. 3. art. 3. ad 1. inquit: „Non habet hoc, (nempe martyrium) liberata à culpa, & poena tantum ex opere operante, neque quantum ad poenam, qua aliquis peccatum per martyrium expiat, quam contigit non esse sufficientem ad satisfaciendum pro peccato, neque quantum ad devotionem justa voluntatis, quia contingit quod voluntate majori caritate informata alius quis sine martyrio non potest ab omni poena liberari; sed hoc habet ex imitatione passionis Christi.“

19 Probat tandem conclusio ratione: similitudo mortis Christi, quæ est in baptismo aquæ, confert ei virtutem delendi peccata; atqui Martyrum non per figuram, sed per veritatem imitatur mortem Christi. Argumentum est Sancti Basillii lib. de Spiritu Sancto c. 15. Secundo: ex Petrum testimoniis videndis locis supra citatis, baptismus sanguinis, seu martyrium non solum comparatur baptismi aquæ, sed etiam illo dicitur excellentior: ergo si baptismus aquæ justificat ex opere operato, pariter quoque baptismus sanguinis. Tertio Martyrium justificat infantes martyres ex opere operato: ergo etiam adultos, quia utriusque baptismi eadem est vis, & efficacia. Quarto fieri potest ut caritas sit intensior in aliquo non martyre sed Confessore tantum, ut in Augustino, Teresia, Salesio, & multis aliis: ergo isti haberent martyrii gloriam, si solam proveniret ex caritate. Nam si vis, & efficacia martyrii à caritate penderet, ubi major caritas esset, ibi etiam major foret virtus, & efficacia. Vid. Perrimezzius, Gotti, Berti, & alii, ex quibus plura fateor accepisse.

PRÆLECTIO V.

De materia remota Sacramenti Baptismi,

ad expositionem cap. 2. secundæ partis Catechismi Concilii Trident. à §. 7. usque

ad 11.

Omnia novæ legis Sacraenta ex divinissimo Christi Domini latere, velut ex aperto fonte manasse, testantur Ecclesiæ Patres. Postquam enim Redemptor noster emisit Spiritum, unus militum ejus pectus lancea terebravit, unde statim exivit sanguis, & aqua. Quasi vellet amantisimus Parens, pro nobis sui amoris viscera fundere. Illâ ergo aquâ tanquam spirituali lavacro abluiimur, renascimur, renovamur. Ea quippe baptisma confitetur, quod inter cetera Ecclesiæ signacula primum obtinet locum. Est enim baptismus, ut assertit Dionysius, sive Auctor Coelestis Hierarchie, principium, & janua Sacramentorum. Est, inquit Basilius, tessera militum Christi, & amictus splendens. Est gratia, juxta Cyriillum. Salus, juxta Africanos Punicos; omnium Dei beneficiorum præclarissimum, & præstantissimum, juxta Nazianzenum. Tantis denique laudibus baptisma Icm undam extollunt Leo Magnus, & Augustinus, ut eam sacratissimo utero Deiparæ Virginis comparaverint (a). De hoc igitur maximo nostra Religionis mysterio erit praesens dissertatio, ad expositionem cap. 2. secundæ partis Catechismi Concil. Trident. à §. 7. usque ad 11. In nomine Patris, &c.

Ut

(a) Vid. Gonner. t. 5. tract. 3. in prefat. de Baptism. Tournely, aliique ibid.

2 Ut igitur qua pro designatis Catechismi paragraphis in præsentis dicenda se offerunt, lucidius exponantur, orationem in tres partes præscindam. Prima continebit argumentum litteræ textus. Secunda dabit fusorem ejusdem explicacionem. Tertia denique disputandam thesim proponet, & si tempus adsit, probationibus illustrabit, atque tuebitur. Utinam optato exitu! Primam ergo partem exordiens, dico sic incipere litteram textus §. 7.: *Materia igitur &c. Ita vero finire §. 11.: Ulla ratione confici posse.* His quinque paragraphis docet optimè Catechismus, aquam naturalem esse materiam remotam Sacramenti Baptismi. Quod in primis probat ipsius Christi verbis, Joannis 3. v. 5. Apostoli auctoritate ad Ephesios 5. v. 26. epist. 1. Joannis cap. 5. vers. 8. aliisque Scriptura locis in margine textus citatis. Deinde respondet illa Baptiste verba dicentis, Matthæi 3. vers. 11. venturum esse Dominum ad baptizandum in Spiritu Sancto, & igne; intelligenda non esse de baptismi materia, sed vel de intimo Spiritu Sancti effectu, vel de miraculo descensus Almi Spiritus in die Pentecostes sub specie linguarum ignis, quod jam prædixerat Christus Actorum 1. vers. 5. Insuper, eamdem baptismi materiam confirmat veteris testamenti figuris, oraculis Prophetarum, & novi foederis testimoniis. Tandem concludit Sacramentum baptismi confiei ablutione, sub verbis a Christo traditis, ut asserunt Sancti Patres, & maxime Augustinus tract. 80. in Joannem inquiens: *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum.* Quare docendi sunt fideles baptismum non consistere in sacro fonte, sed in dicta ablutione, cuius materia est omne naturalis aquæ genus. Hæc est in summa littera textus, & prima orationis pars.

3 Ad secundam itaque progrediamur, ubi fusius elucidanda est littera textus, in qua, ut antea dicebamus, assignatur pro materia remota Sacramenti baptismi sola

aqua

aqua vera, & naturalis. Adversus quam fidei veritatem plures prodierunt heretici, qui cum lavari nollent, sed sordescere amplius, & conspurcari, aquam effugiebant, negando eam esse baptismi materiam (a). Tales profecto fuere Gnostici apud Irenæum, Archontici apud Theodoretum, Cayani apud Tertullianum, aliquæ Spirituales cognominati, qui Sacraenta quælibet sensibilia repudiabant. Manichei apud Augustinum, qui aquam à commentorio malo principio putabant esse productam: Seleuciani apud Philastrium, qui non aqua, sed igne pueros baptizabant adiustione quadam fronti, vel genis eorum illata, ex sinistra intelligentia verborum Baptista de Christo dicentes: *Ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto, & igne.* Pauliciani apud Euthimium, qui solis his verbis: *Ego sum aqua viva, baptismum administrabunt, quia Christus ita se nominaverat.* Jacobites apud Bellarium, qui ignem etiam adhibebant, sicut & Cathari sœculi 12. apud Eckbertum, aliquæ similes eundem modum diverso modo observantes. Flagellantes apud Lutzenburgum, & Siandam rejicentes baptismum aquæ, ac prædicantes verbo & opere baptismum sanguinis.

4 Mitto Marcosios, qui teste Epiphanio, baptizabant oleo aqua temperato; Armenos, qui teste Waldensi, in causa necessitatibus utebantur vino, aut lacte; Norvergios, qui teste Gregorio IX. propter aqua penuriam, ad baptismum applicabant cervisia. Sic delirarunt veteres. Videamus quid melius proferant recentiores heretici (b). Lutherus quidquid balnei loco esse potest, aptum judicabat ad Sacramentum Baptismi. Calvinus, Beza, Dalleus, & alii hujus furfuris inquirunt aquam veram, & naturali non esse de necessitate baptismatis; & illa Salvatoris verba: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c.*, meta-

Tom. II.

H

pho-

(a) Vid. Perrinezii parte 6. dissert. 339. pag. 337. sequent. Durand. lib. 4. fidei viadicat. art. 22. pag. 494. Bartili 21. cap. 4. pag. 260. Joenin. Gotti. & alii. (b) Vid. Selvag lib. 3. c. 1. §. 2. Serry tom. 4. prælect. 7. pag. 195. & alii.

phoris nescio quibus involvunt; sed præsentim Trementes, & Quakeri, ex Calvini schola orti, quorum duo novissime in Anglia prodierunt, nempe Villelmus, seu Guilielmus Dell, & Benjaminus Holme, duplice libello Londini edito anno 1752, quo sua deliria venditarunt (a). Itaque Lutherani, & Calvinistæ, egregii, (si superis placet) Ecclesiæ reformatores, & in omnibus æquissimi judices, absolvent antiquos hæreticos, varia comminiscentes pro baptismo materia, & catholicos damnant, qui sacros, ac vetustissimos ritus adhibent in hujus Sacramenti materia. Calvinus enim scurra vilissimus, aquæ consecrationem, incantationem potius appellandam scribit; Tilmannus Heshusius, manifestam magiam; Magdeburgenses, alicujus Pontificis Ethnici inventum. Deus immortalis! & quid fieri potest his miseris sannionibus? qui meretricis frontem induti, licet invicem de veritate primum, aut de furore potius digradientur; unico tamen omnium voto adversus Christi Ecclesiam convenerunt, ut nihil jam in ipsa reperiatur tam sanctum, tam perspicuum, tam firmatum, quod sacrilegam eorum linquam possit effugere.

5. At, juvat etiam nostras adornando vindicias oleum camino addere, ac novos istos traducere Aristhareos; quamquam à nemine magis træduci queant, quam ipsi traducunt sese. Reptant igitur unde malint ipsam baptismi originem. Totum Jordanis flumen, in quo institutum esse non denegant, mente, animoque perlustrant; hinc inde cunctas fluminis oras percurrant; & qui cornicium putant se posse configere oculos, optimis uti conspicillis, amabo, current, quorum beneficio nonnihil vini, & olei detegant. Certe nullam horum liquorum umbram, nullum vestigium invenere alii longe doctissimi & ecclatissimi viri, sed aquam dumtaxat aspicerunt omnes. Ibi, in

(a) Vid. Chignoli part. 3. tom. 7. tract. de baptismo pag. 38. & infra proposit. 1. num. 3. & sequent. à pag. 40.

inquit Ambrosius (a), baptizatus est Dominus, non mundari volens, sed mundare aquas. Ibi, inquit Augustinus (b), nova sanctificationis genere Christum non tam lavit unda, quam lota est. Ibi inquit Hieronymus, (c) Dominus noster non tam mundatus est in lavacro, quam lavacro suo universas aquas mundavit. Ibi, inquit Nazianzenus (d), accessit Christus ad baptismum, ut ipsum à quo baptizabatur aficeret sanctitatem, & in aqua veterem Adam sepeliret. Ibi.... Sed ne in singulis recensendis inutiliter sim prolixus, solam aquam in Jordane fuisse à Domino mundatam, sanctificatam, consecratam, atque justificandi virtute donatam, concors est omnium Patrum consensus.

6. Sed nolo rem à primordiis repetrere. Omitto apertissimam Christi institutionem. Omitto clarissimas veteris testamenti figuræ, ut paradisi fontem, diluvium generale, maris rubri transitum, Nahamanis Syri ablutionem, Piscinam Syloë, baptismum Joannis, primum Christi signum patratum ex aquis, Samaritanæ vocacionem ad puteum, füssam ex Christi lateri aquam, & alia, quæ omnia nostri baptismatis symbola exitisse, Hieronymus, & Augustinus litteris consignarunt. Omitto non obscura Prophetarum præconia, quibus Christianorum baptisma prænuntiabantur. Ut Isaías dum cap. 55. omnes sitientes invitat venire ad aquas. Zacharias dum cap. 13. præmonstrat fontem patentem domui David paratum in ablutionem peccatoris, & menstruæ. Michæas dum cap. 7. pollicetur Deum misericordem depositurum iniurias nostras, & projecturum in profundum maris omnia peccata nostra. Regius Vates, dum Psalmo 28. declarat vocem Domini super aquas, impsumque Dominum super aquas multas abire. Deus ipse dum Ezechielis ore dicit, cap. 36. Effundam super vos aquam

(a) Ambros. lib. 2. in Luc. num. 83. (b) August. serm. 36. de tempore.

(c) Hieron. adver. Lucifer. (d) Nazian. orat. 36.

mundam, & mundabimini ab omnibus iniqutatibus vestris.
Quæ omnia salutiferam baptisum undam adumbrasse post Hieronymum, ac alios Patres docet in littera Catechismus. Omitto perpetuum Ecclesiæ consuetudinem, Conciliorum decretæ, Pontificum definitiones, ut quod Florentinum pœulari sess. Armenos docuerit baptismi materiam esse aquam veram, & naturalem. Quod Tridentinum anathemate percusserit dictantes aquam veram & naturalem non esse de necessitate baptismi. Quod Gregorius IX, responderit non valere baptismus in certa administratum, ut sciscitabatur Archiepiscopus Nidriensis in Norvegia.

7 Hæc, & alia plura omitto. Res ipsa clamat. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto &c. habetur Joan. 3. Mundans Ecclesiam lavacrum aqua in verbo vite, ad Ephes. 5. Tres sunt qui testimoniantur in terra; spiritus, aqua, & sanguis, 1. Joan. 5. Venerunt ad quandam aquam, & ait Eunuchus: Ecce aqua, quid prohibet me baptizari? Actor. 8. Numquid aquam quis prohibere potest, ut non baptizentur hi, qui Spiritum Sanctum accepérunt, sicut & nos? Actor. 10. Ubinam, quæso, novatores omnes, vinum; ubinam oleum; ubinam cervisiam; nisi suam ipsorum sauitiam, & pervicaciam, invenerunt? Videant tamen, qui cum Dallæo sacram Confirmationem irridentes, nullum à Apostolicis actis sentiri oleum, nullum odorari balsamum, histriorum instar jactare solent, an in tota, qua late patet Scriptura, ubi de baptismō agitur, aliud, excepta aqua, liquorem, suis acutissimis naribus eminus olficiant. Ast „probe scio, „dicebat suo tempore Tertullianus (a), hæretici, omis- „sa veritatis luce, serpentum, aspidumque more, ari- „da, & inaquosa sectantur; nos vero secundum no- „strum Jesum Christum pisciculi in aqua nascimur.*

Sed

(e) Tertullian, lib. de bap. cap. 1.

8 Sed age: suscitentur de terra inopes, & de stercore erigantur pauperes. Dicant amabo, quoniam ad tanti Sacramenti materiam determinari poterat elementum, quod nobilissimam illius naturam, proprietates, & effectus uberior exponeret, ac explanaret? Nullum sane inquietum Hieronymus, Bonaventura, & Thomas (a). Nam aqua maxime deseruit generationi viventium, & ex ea originem trahunt reptilia terra, voculæ Coeli, ac pisces maris, ut constat ex Genesi: baptismus est lavacrum regenerationis, quo denou generarum, ait Chrysostomus (b). Aqua est elementum naturaliter diaphanum, & propter transparentiam habet aliquid de lumine: baptismus est Sacramentum illuminationis, ait Augustinus (c). Aqua est materia adeo communis, & obvia, ut facilime reperiatur: baptismus est Sacramentum adeo necessarium, ut si ne illo, aut ejus voto, justificari nemo possit, ait Tridentinum (d). Aqua naturali munditia impura corpora lavat, & spuriissimas sordes abstergit: baptismus nos ab omni peccato spiritualiter purgat, & innovat, ait Ambrosius (e). Aqua refrigerans corporibus aptissima est: baptismus cupiditatem ardores magna ex parte restinguat, ait Catechismus. Aqua est medicina universalis, ut scribit Fridericus Hoffmannus, medicus celebrissimus (f): baptismus ad salutem universa carnis, que corrupterat viam suam, est à Domino institutus, & ad baptizandas omnes gentes missi sunt Apostoli in omnem terram, ait Matthæus. Aqua . . .

9 At quorsum hæc tam longo repetita principio? Vereor profecto, ne imprudens ego sim, qui crassio-

ri-

(a) Div. Hieron. citatus in texto §. 10. Div. Bonavent. in 4. dist. 3. part. 2. quest. 1. art. 1. Div. Thom. 3. part. quest. 66. art. 3. (b) Chrysost. homil. ad baptizand. (c) August. epist. 23. (d) Tridentin. sess. 6. cap. 4. (e) Ambros. in cap. 5. ad Rom. (f) Hoffman. in opusculis pag. 386. editio. Venet. 1738.

ribus his congruentiis putem hæreticorum animos fleti, illius magistri sequacium, qui ipsa veritatis vi aliquando coactus, cum à magnis, & excellenti ingenio viris, præsertim ab Eckio in disputatione Lipsica undique opprimeretur, latentem animi morbum tandem ostendit, & in illam vocem indicem incredibilis pertinacia, superbiaque prorupit, inquiens: *Res hæc nec propter Deum capta, nec propter Deum finienda est.* Nihil ergo mirum, nebulones istos, qui baptismalis aqua necessitatē evertunt, ejus quoque benedictionem, Chrismatisque admitionem irridere, & sacrosanctam Ecclesiam, quæ morem istum observat, canino dente proscindere. Quasi vero sanctissimus iste ritus novæ esset disciplina, aut immutandorum rituum pro temporum opportunitate plenissimam potestatem Ecclesia non haberet. Quasi in baptismis res divina non perageretur, & elementum ad plures usus deserviens non ad animarum emundationem assumeretur. Quasi denique quispiam veterem Ecclesiæ consuetudinem, quæ teste Divo Thoma in omnibus est æmulanda (a), posset libenter & impune violare.

10. Consecratio itaque baptismalis aquæ, non est futilis incantatio, non manifesta magia, non Pontificis Ethnici inventum, non recens Papistarum usus, ut maledicentissima hæreticorum ora blasphemant; sed sancta, justa, perpetua totius Ecclesiæ consuetudo, ut vetustissimi Patres una voce testantur (b). Sanctus Clemens, sive priscus auctor Apostolicarum Constitutionum lib. 7. baptismalis aquæ consecrationem fidelibus omnibus prescribit. Sanctus Basilus lib. de Spiritu Sancto cap. 27. ipsam aquæ benedictionem ex Apostolica traditione repetit. Cyrus Hierosolymitanus cateschi 3. ejusdem ritus mentionem facit. Cyprianus epist. 70. eadem praxim commendat. Ambrosius cap. 3. de myste-

(a) Div. Thom. 2, 2, q. 10. art. 12. (b) Vid. Coacina t. 8. lib. 2. diss. 1. c. 2.

sterii idem docet. Augustinus sermone 352. idipsum expresse tradit. Similiter asserunt alii Patres, quos sapientissimus Pontifex Benedictus XIV. eruditione solita comparavit, institutione 1. editionis latinae.

11. Quid modo commemorem Græcorum Euchologia, Ritualia, Sacramentaria, quæ ubique temporum a sapientissimis viris elucubrata pervetus aqua consecrandi morem expressissime tradunt, graviterque prescribunt? Quid Apronianus, Artemia Diocletiani filia, Jobiae filia Regin Persarum, aliorumque id genus baptisata, quæ immuni licet scipienti persecutione, aqua tantummodo consecrata peragi sanctissimi Patres semper religioni duxerunt? Quid antiquissima baptisteria non alia certe ratione constructa, quam ad sacram lympham solemnii sacramentum ritu, loco digniori servandam? Quid veterem baptismatis fontem à sanctissimo Pontifice Pio I. benedictum, & consecratum? Quid magnificentissimum alium in Lateranensi Basilica, Magni Constantini Imperatoris operâ edificatum ex metallo porphyreto ex omni parte cooperatum intrinsecus, & foris, & desuper; quantum aquam continet ex argento purissimo in pedibus, qui pensavit agenti libras tria milia & octo? Quid antiquum Mediolanensem fontem, præclaris Sancti Ambrosii versibus exornatum, & pro sua vetustate pariter, ac ventestate ab ingeniosissimis viris tota, qua late patet, Europa cognitum, & celebratum? Quid cætera pervetusta baptisteria ab hæretica pravitate igni tradita, qua Sanctus Athanasius in epist. Encyclica ad Episcopos, & Sanctus Augustinus lib. 22. de Civitate Dei cap. 8. litteris exararunt? Sed quid in his immoramus (a)?

12. Si tot antiquitatis monumenta, quæ consecratam pro baptismo aquam mirifice commendant, saxa hæreticorum corda non frangunt; si tot Conciliorum,

at-

(a) Videatur Bertii lib. 31. cap. 4 propos. 2. pag. 263.

atque Sanctorum Patrum veneranda majestas non commovet; si sacra totius Ecclesiae auctoritas, quam vel Angeli ipsi reverentur, non terret: videant queso ipsi met, qui in omnibus ferme causis, perditissimo iudaeorum more volunt a Domino signum videre, videant, inquam, quanta prodigiorum copia Deus ipse, qui veritatis hostium ultorem se quandam promiserat, quot rursus signis causam nostram patefecerit, firmaverit, illustraverit. Et ut omittam miram Constantini Imperatoris curationem a lepra per baptismum a Papa Silvestro collatum, quoniam hoc valde dubium est inter criticos, nosque solum certiora promere volumus (a). Meminerint baptismalem undam apud plures orientalium Ecclesias, undequaque reclamante natura, diutissime incorruptam divino iudicio perstisset, idque etiam veritatis hostes oculis suis vidiisse, & manibus propriis contrectasse. Meminerint ipsissimam aquam apud Osen, Lusitanie campum, (teste Gregorio Turonensi) divinitus in vacuam piscinam defluxisse, ut Sabato Pascha benediceretur, ac mirifice fluctuasse (b).

(13) Meminerint medicum quedam Carthaginem, languida pene assumptum podagra, & minimum Curubitanum miserrima paralysi, aliusque morbis vexatum, sacra baptismali unda perfectissime fuisse curatus, ut testis est Augustinus (d). Meminerint baptismalem fontem in Monasterio Aldenslebensi, prope Magdeburgensem civitatem sito, à sexaginta, & amplius annis ad vigesimum usque præteriti sæculi, incorruptum omnino permansiisse, sed intruso illuc Lutherano ministro, justissimo Dei iudicio statim computuisse. Meminerint Catharorum antesignanos Arnoldum, & Theodoricum, baptismum aquæ a Domi-

no

(a) Vid. Segura in Polo critico discurso 4. §. 2. pag. 117. & discrus 7. divisione 2. num. 11. pag. 378. prima editionis. (b) Vid. Marchantius in horario pastorum pag. miki 389. & sequenti. (c) Div. Augustin. lib. 22. de Civit. Dei cap. 8. num. 4. & 5.

no constitutum exinanire studentes, ac igneum introducere; ipso igne unum Coloniae, alterum Bernæ, miserrime fuisse consumitos. Meminerint denique, (si tamen obcoecatis mentibus facile fuerit) in his eorum fluctibus, in hoc discordiarum, & vertiginis spiritu, quo omnes jactantur; neque Deum, neque veritatem posse reperiri. Non enim in commotione Dominus, ut dicebat Angelus Eliæ, sed in sibilo auræ tenuis (a). neque in illo inani doctrine vento, quo levæ, & incôstantes homines circumferuntur, veritas unquam Evangelica reperta est.

(14) Contra hucusque dicta plura objici solent, quorum principia breviter proponemus. Primo: sicut Joan. 3. vers. 5. pro baptismo assignatur aqua, ita Matth. 3. vers. 11. assignatur ignis; sed ignis sumitur metaphorice: ergo etiam aqua. Secundo: Siricius Papa anno 385. & Stephanus III. anno 764. dum in Galliis versaretur cap. 2. responsionis ad Monachos Britanniæ Monasterii, validum reputarunt baptismum in vicino. Tertio: Joannes Moschus, qui floruit initio sæculi 7. in prato spirituali cap. 176. narrat iudeum quedam in eremo ad extremas redactum angustias, arena, defectu aquæ, à socio baptizatum statim convalescisse; quo signo Deus ostendit validum fuisse baptisma. Quarto: demum: si Christus in Jordane jam sanctificavit aquas: ut quid exorcizantur, & consecrantur? Verum facile respondetur ad singula. Ad primum itaque: magna est inter utrumque disparitas, nam in illo Joannis agitur de materia Sacramenti baptismi, ut ex aliis Scriptura locis, & ex unanimi Ecclesie sensu evidentissime patet; apud Matthæum vero Baptista loquitur de intimo Sacramenti effectu, vel de miraculo adventus Spiritus Sancti in die Pentecostes, ut ait Hieronymus, & Catechismus, vel juxta Chrysostom.

I

mum

(a) 3. Regum 19. v. 11. & 12.

66 Praelectio quinta

num de tribulatione quæ vocatur ignis, vel tandem juxta Hilarium de igne judicii. Et certe cum loquatur ibi de purgatione quam Dominus facit in fine; quilibet sensus potest adaptari, sed non per exclusionem aquæ, quæ à tempore Apostolorum fuit materia remota baptismi.
 Ad secundum responderetur, quæ de Siricio, ac Stephano referuntur, à doctis omnino fictitia judicari. Ex tribus enim manuscriptis continentibus illud responsum, duo ipsum tribuum Stephano II.; tertium Siricio Papæ; alii scriptores Stephano III.; alii denique cuidam Stephano, non Summo Pontifici, sed Episcopo Tornacensi. Ex tanta igitur opinionum varietate, nihil certi eruitur. Dato tamen verum esse rescriptum Stephani II. ut habetur tom. 2. Conciliorum cap. 11. apud Illustrissimum Bossuetum tom. 2. defens. Cleri Gallicani (a); dicimus cum sapientissimo Natali Alessandro art. 20. de baptismo regula 2. intelligi debere non de valore baptismi, de quo consultus non fuerat, & nemo sane mentis dubitare poterat fuisse irritum; sed de culpa, vel poena baptizantis, qui declaratur à culpa liber; sicutque nulla poena dignus, quia in extremo periculo illud per simplicitatem fecit. Ad tertium similiiter dicimus narrationem illam iure suspectam esse Baronio, ad annum 181. quia varie ab Scriptoribus enarratur. Nicephorus enim lib. 3. cap. 7. referit consigisse tempore Aurelii Imperatoris. Cedentes vero in compendio num. 97. tempore Antonini Pii; Dionysius insuper, ad quem res delata legitur; idem non est apud omnes Scriptores. Alii enim dicunt fuisse Episcopum Alexandrinum; ita Nicephorus; alii Episcopum Corinthium, ut Baronius; alii Ascalonitam, ut Joannes Moschus. Quidquid tamen fuerit, miraculum contingisse potuit non ad manifestandam veritatem baptismi, sed magnam fidem Iudei. Ad ultimum denique dicimus cum

Div.

(a) Vid. Bossuet tom. 2. defens. Cleri Gallicani pag. mibi 331.

de materia remota Sacram. Bap. 67

Div. Thoma 3. part. quæst. 66. art. 3. ad 5. illam benedictionem quæ adhibetur, aquæ non esse de necessitate baptismi, sed pertinere ad quandam solemnitatem, per quam excitatur devotio fidelium, & impeditur astutia demonis, ne obris baptismi effectui.

16. Ex dictis duo colligere opera præmium est. Primum scilicet, necessitatè Sacramenti ad baptismum requiri aquam veram & naturalem, sive maris, fluminis, fontis, aut putei; sive calidam, aut frigidam, amaram, aut dulcem, dummodo veram retineat aquæ naturam. Aquæ vero rosacea, aquæ vitis, & aliae quæ per alchimiam extrahuntur, non sunt materia apta, quia non sunt proprie aquæ, sed cuim addito nominantur. Colligendum est secundo, benedictionem aquæ solum esse necessariam necessitate præcepti Ecclesiastici, ut omnes fatentur, cum Div. Thoma in 4. distinct. 5. q. 2. art. 1. qia. r. in corpore sic dicente: non licet benedictionem pretermittere, propter præceptum Ecclesiae. Hinc extra casum necessitatis semper conferri debet baptismus aqua consecrata in Sabbato Sancto, vel Pentecostes, ut solet. Si autem aqua illa deficeret per corruptionem, vel aliunde, monet Sanctus Carolus Borromeus in actis Ecclesiae Mediolanensis part. 4. tom. 1. pag. 410. ut Parochus, ex Metropolitana Ecclesia, si in urbe fuerit, vel ex viciniori Paroecia, proprio vasculo nitido aquam baptismalem accipiat, ac in suam Parochialem Ecclesiam secreto ferat, & quampiu[m] in fontem effundat, baptismalemque aquæ allata tantum etiam aqua pura, nitida, & recentis addat, quantum satis erit. Observans tamen, aquam communem addendam esse in longe minori quantitate quam baptismalis. Et hæc pro secunda orationis parte sufficiunt.

17. Ad tertiam ergo deveniamus, ubi propugnanda est hæc conclusio. *Aqua rosacea non est materia validæ Sacramenti baptismi.* Oppositorum tenent Puteanus, Far-

vaquius, & pauci alii; contra quos sic cum communī ar-
guimus; ad baptismū requiriūt aqua vera, & natura-
lis; atqui talis non est quæ ex rosī, floribusque per ar-
tem Chimicam distillatur. Quod evincitur tum ex Ri-
tuali Romano edito Romæ jussu Greg. XIII. ubi pag. 17.
explicatur quænam sit aqua naturalis, & in fine additur:
Non autem esse aquam artificialem ut ex rosis, floribus,
herbis, seu similibus rebus expressam, aut destillatam, ne-
que alium quemvis liquorem; tum hac etiam ratione: si
aqua ex rosī aut floribus arte desumpta, esset vera & na-
turalis, maxime quia sic tenent Chimici, Medici, & Phi-
losophi plures; sed hoc non obstat; nam de vera, & na-
turali aqua ferendum est iudicium ex communī hominū
usu, non ex placitis quorundam, quicumque illi sint,
qui certe communis usus aquam rosaceam & alias hujus-
modi non habet pro naturali, ut voce, & proprietati-
bus intelligitur. Sicque aqua rosacea tam apta est ad
baptismū, quam vinum, oleum, & humani corporis
humores, in quibus invalide baptizari definit Innocen-
tius III. cap. Non ut apponeres, de baptismo. Idque docent
nendum Theologi fere omnes, sed etiā Jureconsulti lib. 3.
Decretalium tit. 42. apud Cl. Berti tom. 3. lib. 31. cap.
5. §. 2. pag. 263. etsi contrarium totis viribus suadere
conetur Doctrinus Josephus Antonius Rodriguez Ci-
sterciensis, tom. 1. noyi aspectus, & in apologia edita
tom. 2. respondens ad objections Cl. Feijonii tom. 2.
epist. 27. num. 18. Ambo igitur consuluntur ad uberior-
rem hujus questionis intelligentiam.

21

tur, orationem in tres partes distribuam. Prima quippe litteram Catechismi breviter legam. Secunda, textus explanatione diffundar. Tertia demum conclusio nem afferam, probabo, defendam. Utinam feliciter! Primam ergo ineundo partem, sic incipit littera textus §. 12. : *Sed duarum partium &c.* Ita vero terminat §. 16. : *Fideles docere sauis fuerit.* His quinque paragraphis agit Catechismus de forma baptismi. Primo Parochos graviter monet fidelibus sedulo explicare baptismatis formam, tum ad notitiam hujus mysterii, tum etiam maxime ad usus quotidianos. Sæpe enim accidit teneri laicos, atque feminas hoc Sacramentum in necessitate conferre, siue ipsius formam ignorant, nihil prorsus efficient. §. 2. & 3. tradit Pastores Ecclesie doctros esse fideles claris, apertisque verbis, hanc esse perfectam & absolutam baptismi formam: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filiī, & Spiritus Sancti.* ut dixit Christus Apostolis Matt. 28. vers. 19. qui bus ostenditur exprimendam esse actionem ministri, personam, quæ baptizatur, & principalem causam baptismatis: unde in predicta forma quedam verba omnino sunt necessaria, alia vero non. §. 4. inquirit quomodo Apostoli baptizaverint in nomine Christi? Atque respondet: si aliquando ita fecerunt, fuisse speciali Spiritus Sancti afflatus. §. autem 5. & ultimo asserit credendum non esse Apostolos baptizasse in nomine Christi, tacitus aliis duabus Personis Sanctissimæ Trinitatis, quod variis auctoritatibus probat. Hæc sunt in summa de quibus loquitur Catechismus, & quæ pro prima orationis parte sufficient.

3 Secundam igitur ingrediamur, ubi superius delibata, sunt fusius exponenda. In primis itaque convenienter admonentur Pastores, ut populum instruant forma baptismatis, eo majori cura, atque studio, quanto mysterii notio fideles vehementer deflectat, & quia nihil magis necessarium est ad subveniendum proxi-

ximo periclitanti. Baptismus enim, ut omnes fatentur, est janua Sacramentorum, ac regni colestis; ejusque forma considerari potest veluti clavis qua reseratur hæc janua; cumque multoties infantes morti proximi tacita voce clament ut eis aperiatur, ne in æternum pereant: ideo debent omnes, sive mares sint, sive feminæ, clavem habere præ manibus, & scire quomodo aperiendum volvenda sit, hoc est quomodo proferatur forma ut baptismus sit validum. Aliter idem eveniet, quod (teste Divo Vicentio Ferrerio sermone 2. in Dominicam 3. Quadrag.) evenit cuidam Doctori, cui post concionem quedam femina dixit: *Benedicta dies qua te baptizari in nomine Sanctæ Trinitatis, & Beatae Mariae, & omnium Angelorum.* Quo intelligens ille non fuisse valide baptizatum, iterum baptizari petit debita forma. Idem accidit cuidam feminæ, quam invalide baptizatam divina revelatione agnoverit Sanctus Raymundus à Peñafort (a). Utinam non furint plures alii qui valido baptismo caruerint ob eamdem rationem!

4 Quare merito precipit Catechismus, Parochos claris apertisque verbis, quæ ab omnibus percipi possint; hoc est vernacula lingua, docere baptismi formam hanc esse: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filiī, & Spiritus Sancti.* Quod evidenter colligitur ex verbis Christi apud Matthæum cap. 28. v. 19. Apostolis sic dicentes: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris &c.* Ubi per verbum baptizantes, ait Catechismus, Ecclesia edocita divinitus optime intellectus actionem ministri exprimendam esse in forma baptismi; ideoque Alexander III. extra, de baptismo, & ejus effectu inquit: *Si quis puerum ter in aqua merserit in nomine Patris &c. & non dixerit: Ego te baptizo, puer non est baptizatus.* Et Alexander

(a) Vid. Thomas Madalena tom. 2. Tyrcinii moral. n. 495. pag. 285.

der VIII. damnavit hanc propositionem num. 27. : *Valeat aliquando baptismus collatus in nomine Patris &c. prætermis illis verbis: Ego te baptizo.* Ad cujus falsitatem melius dignoscendam videri possunt Auctores qui ex professo profigarunt theses damnatas , maxime Pius Thomas Milante. Sufficiat nunc Divum Thomam audire 3. p. q. 66. art. 5. in corpore sic loquentem : „Oportet quod in forma baptismi exprimitur causa baptismi ; est autem ejus duplex causa : „una quidem principalis à qua virtutem habet , qua „est Sancta Trinitas ; alia autem instrumentalis , sci- „licet minister qui tradit exterius Sacramentum ; & „ideo oportet in forma baptismi de utraque fieri men- „tionem. Minister autem tangitur cum dicitur : *ego te baptizo* ; causa autem principalis cum dicitur : *in nomine Patris &c.*“ Similia tenet idem Angelicus Doctor in 4. dist. 3. q. 2. art. 2. qla. 3. in corp. & Doctor Seraphicus ibidem art. 2. q. 1. quibus mi- rifice illustrari potest littera Catechismi.

5. Exprimenda est etiam persona quæ baptizatur, quod fit pro nomine *te*. Unde nemo potest baptizare se ipsum , ut respondit Innocent. III. ad Episcopum Metensem in causa cuiusdam iudæi , & habetur cap. debit. 4. extra *de baptismo & ejus effectu* , quia scilicet alius esse debet qui baptizatur , & alius qui baptizat : sicut in carnali generatione alius est genitus à generante (a). Quidam tamen Concionator , sacra Theologiae Magister , in Ecclesia Cathedrali dicere non dubitavit Sanctam Barbaram turri inclusam titione percusso parietem , inde fontem manasse , & baptizasse seipsum dispensatione colesti. Non dubito id à Deo fieri potuisse ; at sic factum esse , nedum dubito , sed etiam nego , donec adducantur optimi testes , quos non citavit memoratus Orator : sicque nescio unde hanc

fa-

(a) Vid. Pontas verbo Bapt. casu 8. & 28.

Ifabulam hauserit ; credo tamen eam ab aliquo aucto- re parum critico fuisse desumptam.

6. Sed prosequamur litteram Catechismi , qui postquam formam baptismi bono in lumine collocaverit, addit §. 3. quædam ita esse necessaria , ut si omittantur , nullum conficiatur Sacramentum ; alia vero si desint , valere tamen baptismum ; & hujusmodi est vox illa *ego* , cuius vis continetur in verbo *baptizo*. Quod confirmat forma Græcorum , in qua præfata vox non habetur. Sic enim illi baptismum conferunt : *Baptizatur servus Christi N. in nomine Patris &c. & validum reputatur ab omnibus.* Nam dicta verba jam ve- re determinant materiam proximam. Dixi formam qua Græci utuntur esse : *Baptizatur &c. non baptizetur*, ut tenent quædam Catechismi editiones , & plerique auctores latini. Nam Leo X. in sua Constitutione : *Accepimus nuper* , data 18. Maii 1521. testatur morem baptizandi Græcorum esse : *Baptizatur &c.* Et similiiter Clemens VII. in Brevi edito die 26. Maii 1526. quo confirmat Constitutionem illam , seu litteras Leonis , quas ; inquit , in Secretaria nostra diligenter inspici , & examinari fecimus , atque de verbo ad verbum transcribi. Neque Liturgiæ , & Euchologio illa Græcorum , seu nova , seu vetera , habent : *Baptizetur*, sed *baptizatur* , ut ex Goario , Severo Patriarcha Ale- xandrinio , Nicophoro Calixto , Sophronio , & tribus Græcorum formulis ostendit Farvaquius opusculo *de Baptismo* cap. 3. q. 1. §. 2. Id ipsum tenent Cl. Ber- ti tom. 3. lib. 31. cap. 8. prop. 2. & alii.

7. Excusandi tamen sunt latini auctores aliter scri- bentes , quia vel corruptis exemplaribus decipi potue- runt , vel ignorantie Græci vocabuli , vel alius ratio- nibus : unde qui eos propterea reprehenderet , esset audacissimus sannio ab omnibus irridendus. Sciscitabitur autem aliquis , cur Græci clare non exprimant bat- ptismi ministrum , dicendo sicut latini : *ego te baptizo* ?

Item. II.

K

Res-

Respondet cum Divo Thoma loco supra citato ad primum, Græcos ad evitandum antiquorum errorem, qui baptismi virtutem baptizantibus tribuebant, dicentes: *Ego sum Pauli, & ego sum Cepha*, dicere: *Baptizatur servus Christi N. in nomine Patris &c.* Nec tacere omnino baptizantis personam, sed illam exprimere in actu exercito, cum verba à me subintelligantur, ut ex Salomonis Thesalonicensis confessione referunt Goarius, & Arcadius: itaque illorum forma toto Cœlo distat ab ea quam dammnavit Alexander VIII. quamque nos supra retulimus. Tradita vero baptismatis forma Latinorum, atque Græcorum; invalida communiter reputatur illa, quam post Cajetanum videntur admittere Serry, Berti, & siqui alii; scilicet, *ego te baptizo in nomine Genitoris, & Geniti, & Spiriti*. Quoniam, ut inquit Athanasius (a), & Epiphanius, non dixit Christus: *Baptizantes eos in nomine Geniti, & Ingeniti; sed in nomine Patris &c.* Unde Divus Thomas 3. part. quæst. 66. art. 5. postquam sibi obiecit septimum argumentum de æquitate nominum, ita pulcre respondet: „Sicut aqua sumitur ad bapti- „sum, quia ejus usus est communior ad ablendum, „ita ad significandas tres Personas in forma baptismi „assumunt illa nomina, quibus communius consue- „verunt nominari Persona; nec in aliis nominibus „perficitur Sacramentum.“

8. Similiter invalida esset forma baptismi, si dicereatur *in nominibus*, & non *in nomine Patris*, &c. Quia non indicaret unitas substantiæ, virtutis, & potestatis tribus divinis Personis communis. Quo argumento utuntur Athanasius, Nazianzenus, & alii contra Arianos. Sic enim dicunt Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, atque Pelagius sexto seculo Pontifex (b):

non

(a) Athan. orat. 2. cont. Arianos. Epiph. heresi 73. (b) Hieron. lib. 2. in Ephesios 4. Ambros. lib. 2. de Sacram. c. 7. Aug. tract. 6. in Joan. & lib. 2. cont. Maximum c. 23. Pelagius epist. 16. ad Childebertum.

non baptizamus in nominibus, sed in nomine. Licet autem ter diceretur verbum *baptizo*, atque *in nomine*, non mutaretur substantialiter forma. Nam Coiphæ, teste Calmeto, sic habent: *Ego te baptizo in nomine Patris amen. Ego te baptizo in nomine Filiæ amen. Ego te baptizo in nomine Spiritus Sancti amen.* Et validum est baptismus, cum unice posita sit repetitio, ad ostendendam majorem verborum emphasis, non ad inducendum errorem. Si autem illorum intentio foret eundem pluries baptizare, vel distinctam docere trium Personarum naturam, tunc profecto baptismus deficeret; ad ejus quippe valorem servandus est verus verborum sensus, quem Christus observandum præscriptus; qui quidem sensus moraliter attendi debet; ideoque Zacharias Papa consultus à Bonifacio Archiepiscopo Moguntino validum declaravit baptismus collatum *in nomine Patria, & Filia, & Spiritu Sancta*. Si baptizans non intendebat hæresim introducere, sed ita verba procul mera ignorantia latine loquutionis, ut habetur Canone *Retulerunt* 86. de Consecrat. dist. 4. Ad cuius uberiorem notitiam videri possunt Theologi cum Divo Thoma 3. part. quæst. 66. art. 7. & 8.

9. Nunc iterum advertere placet, quod monuit à principio Catechismus, nempe docendos esse fidèles veram baptismatis formam, præsentim Chirurgos, & Obstetrices; sicut plura Ritualia jubent, ut nostrum Majoricense lib. 1. tit. 1. cap. 8. pag. 18. & alia. Et ratio ipsa convincit. Illis enim qui dicta exercent officia, plures se offert occasio baptizandi: ne igitur irrepat lacrymabilis error, proferendo formam extraneo idiomate, ipsam addiscere debent lingua vulgari, ut eam securius proferant. Hic obiter annotamus cum Divo Thoma 3. part. quæst. 67. art. 6. non valere baptismum si unus proferat formam, & alter aquam infundat, cum neuter vere dicat *ego te baptizo*. Quid igitur faciendum si duo tantum reperiantur,

mancus nimirum , & mutus , & puer necessario baptizandus ? Etsi casus iste fortasse nunquam evenerit ; quia tamen non omnino repugnat , & excitari solet , saltem ad acundendum ingenium ; ideo ne ipsius difficultate pressi , subcumbere videamur , varias ad ipsum dabimus responsiones . Prima , si sit aqua fluens ab alto , apponatur ibi puer à muto , & baptismi forma proferratur ab altero . Secunda : adducatur aqua prope infantem , & mancus pede baptizandum asperget dicendo debitam formam . Tertia : mutus hydriam nectat ad colum manibus destituti , & iste flectatur aquam infundens super parvulum cum forma prescripta . Quarta denique : mancus aquam deglutiat , & cito projicit super infantem dicendo statim verba . Nam aqua tam brevi tempore non corrumpetur in ore , & forma adhuc subsistet , cum præcedens ablutio moraliter perverget (a) .

10. Verum transeamus ad gravissimam quæstionem de baptismo in nomine Christi : quomodo scilicet Apostoli baptizarint in solo Christi nomine ; seu melius an istud egerint . Ut enim sapienter advertit Illustrissimus Feijoonius (b) , prius oportet inquire veritatem facti , quam ipsius causam investigare , aut modum , quo ipsa evenerit . Cum plerumque aliquid falsum tanquam certum ponatur , & ingenia frustra laborant in assignanda ratione rei non existentis , sicut qui querunt colorem pennarum fenicis , & similia . Non ita se gerunt Catechismi Auctores , sed apposite sub conditione loquuntur , dicentes , si aliquando Apostoli in nomine tantum Domini Jesu baptizarunt , id fecisse credendum est , Spiritus Sancti afflatu , ut initio nascentis Ecclesie Jesu Christi nomen illustrius fieret .

Eo-

(a) Sic pridem ultimum istum modum in quadam dissertatione protularum , quem postea inventi à doctissimo Serry traditum in fine prælectio-nis 8. de Sacramentis pag . 204. tom . 4. editiois Venete anni 1742.

(b) Feijoo tom . 4. epist . 11. num . 3.

Eodem modo intelligendus est Divus Thomas 3. part. quest. 66. art. 6. ad 1. ut ait doctissimus Segura in polo critico , post Natalem Alexandrum , & alios (a) . Nam Sanctus Doctor hypotheticæ loquitur ; hoc est , si Apostoli aliquando solo Christi nomine baptizavere , hoc fecerunt speciali Spiritus Sancti revelatione . Nec obstat quod explicitam conditionem non ponat , sicut loquendo de liberatione animæ Trajani ab inferis , precibus Divi Gregorii , aliisque similibus casibus , quia ipsa affatim subintelligitur , idque nemo puto sane mentis negabit .

11. Quid ergo dicendum est in hac quæstione facti ? baptizarunt Christi discipuli in solo ejus nomine , an non ? Respondeatur , sententiam asserentem , quosdam habere patromos scientia , & sanctitate præclaros , qui moti sunt pluribus Scriptura testimoniis . Quoniam Divus Lucas non semel videtur illud adstruere in actibus Apostolorum , ut cap . 2. vers . 38. cap . 8. vers . 12. & 16. c . 10. vers . 48. & cap . 19. vers . 5. quibus locis enarrat , quod in nomine Iesu Christi baptizarentur viri , & mulieres ; quod quidam baptizati tantum essent in nomine Domini Iesu ; quod Petrus aliquos baptizari jussit in nomine Domini Iesu Christi . Hæc sunt qua aliquot Patres , nonnulla Concilia , & non paucos Theologos in hanc sententiam pertraxere . Ex Patribus numerantur Cyprianus , Hilarius Pictaviensis , Ambrosius , Bernardus , & Hugo Victorinus . Ex Conciliis sunt Forojuiliense , & Nemausense , quibus addi potest Nicolaus I. in responsione ad consulta Bulgarorum . Ex Theologis tandem citantur Petrus Pictaviensis , Albertus Magnus , Alexander Alensis , Scotus , Ricardus , Paludanus , Turrecremata , & alii . Imo Cajetanus nedum tenet Apostolos solo Christi nomine baptizasse , sed etiam nunc valere baptismi simili forma collatum .

Nec

(a) Vid . Segura in polo critico discurs . 7. division . 3. num . 13.

12 Nec desunt rationes, quibus haec sententia probari possit. In primis enim: verba Sacra Scriptura intelligentia sunt in sensu proprio quando nullum sequitur inconveniens; nullum autem sequitur, ex quo verba Luca supra citata intelligentur sicuti sonant, quemadmodum intelligent illa Actorum 3. v. 6, quibus Petrus dicitur curasse claudum in nomine Jesu; & c. 16. v. 18. Paulum ejusce daemонium in nomine Jesu Christi; quocirca illa etiam litteraliter intelligent Theophilactus, Beda, Hugo Cardinalis, Chartusianus & alii. Quia quamvis ipse Christus formam præcepit, quantum ad tenorem verborum, distinctam; eadem tamen servatur quo ad substantiam, collato baptismate in nomine Christi, ut enim habet Catechismus in textu cum Ambrosio, & Damasceno: qui Jesum Christum dicit, simul etiam Patris personam à qua unctus est, & Spiritum Sanctum quo unctus est significat. Præterea: dato formam baptismi traditam in solo nomine Christi differe ab ea quam ipse Christus instituit, nemini videndum est incredibile intervenisse dispensationem divinam, propter rationem à Divo Thoma, & Catechismo adductam, ut scilicet Sanctissimum Jesu nomen magis honoraretur. Si quis autem obijcat, esse difficile creditu, Deum, vix dum condita lege formæ baptismatis, eam statim jam relaxasse; instari poterit paritate legis naturæ prohibentis sorores cum fratribus nubere, & tamen in principio mundi Dominus dispensavat. Quidni ergo credemus idem in lege gratiæ respectu baptismi?

13 His tamen non obstantibus, communior opinio tenet cum Catechismo §. 16. & ultimo ex assignatis, Apostolos nunquam baptizasse in solo Christi nomine, quam nos statim probabimus tertia parte. Nunc dissolvamus momenta partis oppositæ. Ad textus igitur Actuum Apostolorum respondetur, dum ibi dicitur aliquos fuisse baptizatos in nomine Christi, non intelligentendum esse solum Christi nomen in eorum baptismate fuisse prolatum;

tum; sed eos baptizatos baptismō Christi, ejusque fide atque virtute. Sicut dum Matth. 3. & Joan. 1. baptismus Christi dari dicitur in Spiritu Sancto, & Romanorum 6. in morte Christi; quin unquam collatus fuerit solo nomine Spiritus Sancti, vel mortis Christi. Nec ex eo quod Petrus, Paulus, & alii patrarent miracula prolatō solo Christi nomine, sequitur ita etiam baptizasse; nam primum, predixerat ipse Christus Marci 16. vers. 17. & sequent, nempe: *In nomine meo daemonia ejicient, &c.* Secundum vero sub determinata forma præcepit. Ad Patres respondetur, per paucos illos, qui pro prima opinione laudantur, non ita loqui, ut nequeant benignè interpretari. Quod attinet ad Cyprianum, respondet Tourny, ibi non agere de forma Baptismi, sed de publica professione fidei eorum qui sunt baptizandi. Responderi etiam potest, Sanctum Doctorem non exclusisse expressionem trium personarum, etsi dixerit Apostolos baptizasse in Christi nomine. Similiter explicari potest Div. Hilarius, nam libro de Synodus bis, terque repetit, Apostolos præceptum accepisse à Domino, ut baptizarent in nomine Patris &c. Nec oppositum sentit Ambrosius, qui pluribus in locis id ipsum aperte testatur, ut videri potest lib. 5. & 7. de Sacramentis.

14 Si autem Div. Bernardus, aliique posteriores aliter senserint, salvo debito illis honore, ipsorum sententia præferimus aliam totius fere Ecclesie. Ad illud Nicolai I. respondent Canus, Sotus, Sylvius, aliique, loquutum fuisse ut auctorem privatum, quia super illud non fuit consultus à Bulgariis, & contrarium statuerunt eius decessores Pelagius, & Zacharias. Quibusdam tamen verosimile non videtur hunc Pontificem, nec ut privatum Doctorem, ignorasse rem adeo notam, qualis est forma baptismi. Unde dicunt ejus mentem ab Ambroso, cuius meminit, non deflectere, qui sane de forma baptismi non agit, sed de ejus effectu, quem convenienter

re dicit tribus personis, licet in Scriptura tantum alicui tribuatur (a). Concilia supra citata nec Generalia sunt, nec à Pontifice confirmata, saltem in hoc quod solum opinative tradunt, sicut Theologi non constringuntur eorum auctoritate, maxime dum oppositum firmissimis nititur fundamentis. Rationes insuper quibus moti sunt illi auctores, inefficaces putantur ab omnibus partis adverse. Quod enim dicitur ex actibus Apostolorum, interpretari debet secundum verba Christi, Matthæi ultimo, non è contrario; nam ambigua, & obscura, per clara, & aperta sunt exponenda. Illud etiam quod obicitur, scilicet Christi nomen idem significare quo ad substantiam, ac nomen personarum Sanctissimæ Trinitatis, si verum esset, sequeretur nunc quoque valere baptismum solo nomine Christi collatum, quod nemo dicit, cum Cajetani sententia ab omnibus rejiciatur, & expuncta sit jussu Summi Pontificis. Aliud enim est aliquem non posse vere in Christum credere, quin credit in tres personas divinas; & aliud solum Christi nomen eas exprimere ad formam baptismi. Primum docent Ambrosius, Damascenus, Divus Thomas, & qui de Incarnatione Verbi catholice sentiunt; minime vero secundum. Quia cum baptismatis forma fiat tanquam publica fidei professio, & quidem totius Ecclesie nomine, necesse est tres Sanctissimæ Trinitatis personas in ea expresse, & distincte nominari.

15 Dicunt primæ sententiæ defensores, intervenisse dispensationem divinam, ad majorēm Christi gloriam manifestandam. Sed cuinam, queso, manifestandam? Baptizandis, an infidelibus? Non prioribus, qui per catechismum jam credebant in Jesum Christum; ideoque baptistmate volebant ejus militiæ nomen dare. Non ultimis, quia vel ignorabant nostra religionis mysteria,

(a) Vid. Harduinus dissert. recussa in Thessuro Theologico tom. 10. part. 1. opusc. 4. pag. 95. & sequentibus.

rīa, vel ad ea trahendi erant Apostolica prædicatione, atque miraculis in nomine Christi patratis; quin opus foret ut forma baptismi eodem nomine preferretur, contra expressum ejus præceptum. Si enim Christi nomen Iudaïs erat scandalum, & gentibus stultitia; fignementum etiam videbatur Trinitatis arcanum. Quod igitur Christi nomen honorabilius redderetur, collato baptismate illius nomine, solum est ratio congruentia, posita veritate facti, sed factum ipsum non probat; alias nunc quoque probare posset, cum dentur adhuc Iudaï, atque gentiles. Quid tandem additur, intervenisse dispensationem divinam ad formam baptismi, licet recenter condita lege, sicut matrimonium fratris cum sorore fuit initio dispensatum? Hæc paritas tam à longe perfita nihil valet; quia non certo constat hujusmodi matrimonium esse jure naturæ prohibitum; contrarium enim sentiunt multi, quos citat, & sequitur Cl. Concina (a). Sed dato ita esse, ibi erat necessaria dispensatio, quia cum Deus vellet multiplicari genus humanum, viri, mulierisque concubitu, aut creande tunc erant feminæ, (quod est ponere miraculum sine necessitate) aut sorores erant copulanda cum fratribus; non enim erant aliae gentes, quidquid somnariat Isaacus Peyerius fabulator Praedamitarum. Sed haecnen dicta jam satis erum pro seconda orationis parte.

16 Ad tertiam itaque pervenientes, hanc thesin disputationi exponimus: *Nunquam valuit baptismus collatum in solo Christi nomine, tacitis Sanctissimæ Trinitatis Personis.* Probatur conclusio verbis ipsius Christi iubentis Apostolos baptizare in nomine Patris &c. ut legitur Matth. 28. vers. 19. jam supra citato. Si quis autem dicat, eam legem fuisse postea relaxatam, quia in Actibus Apostolorum habetur plures baptizatos.

(a) Vid. Concina tom. 10. lib. 2. de matrim. dissert. 3. cap. 2. §. 4. n. 7.

tos esse in nomine Christi; contrarium ex ipsis actibus constat; nam cap. 19. refert Paulum quosdam interrogasse, an crederent in Spiritum Sanctum? Quibus respondentibus nihil de Spiritu Sancto audisse, dixit Apostolus: *In quo ergo baptizati estis?* Tunc igitur in forma baptismi non omittebatur Persona Spiritus Sancti. Respondet doctissimus Frassen, ad infirmandam rationem ex hoc textu desumptam, Apostoli verba bene fundari argumento baptismi, quamvis in solo Christi nomine datus esset, absque divinarum Personarum expressione. Adulti enim, quales erant quibus cum loquebatur Apostolus, ante baptismum instruebant dogmatis fidei; ideoque ignorare non poterant Spiritus Sancti divinitatem. At parum obstat ista responsio, quoniam Paulus non unice admirabatur Ephesios illos nescire quid esset Spiritus Sanctus; sed multo magis quod dicentes de ipso nunquam audisse. Quare non eos interrogavit, quomodo baptizati estis ignorantibus hanc Trinitatis Personam, qua ignorantia baptismus nec dari solet, nec potest adulterii? Sed fortius ipsos perstrinxit dicens: *In quo ergo baptizati estis?* Quasi diceret: *In quo nomine, in quibus verbis suscepistis baptismum vos? qui dicitis: Nec si Spiritus Sanctus est auditivus.* Quae interrogatio nulla foret, si tunimos fuisset baptizandi in solo Christi nomine, absque expressa Spiritus Sancti mentione. Quando ergo eodem capite dicitur illos baptizatos esse in nomine Christi, legitimus sensus est, initiatos esse baptismate a Christo Domino instituto, ad distinctionem baptismi Joannis, & aliorum, ut ait Facundus Herminianensis (a).

17. Praterea: si tam grande, tamque singulare privilegium concessum esset Apostolis, ut Patre, & Spiritu Sancto in baptismate prætermisssis, solo Iesu Christi

(a) Vid. Berti tom. 3. lib. 31. cap. 9. pag. 274. & Selvagius lib. 3. cap. 1. §. 5.

sti nomine baptizarent; illius alicubi facerent mentionem Scriptores priscae atatis, qui quo proprius Apostolica tempora attingebant, eo certius morem Apostolicum scire poterant. At vero antiqui Patres hac de re penitus siluere, & omnes simul totam Trinitatem invocandam esse testati sunt, ut Tertullianus lib. de baptismō cap. 13. dicens: *Lex tingendi imposita est, & forma præscripta: Itē, docete nationes, tingentes eas in nomine Patris &c.* Origenes in cap. 2. ep. ad Romanos: *Cur hic Apostolus Christi nomen assūxit, dicens: Quicunque in Christo baptizati sumus; cum utique non habetur legitimū baptismū, nisi sub nomine Trinitatis?* Quoniam hoc loco non tam baptismatis rationem, quam mortis Christi discutere cupiebat. Cyprianus epist. 73. ad Jubajanum: *Dominus post resurrectionem discipulos suis quemadmodum baptizare deberent instituit, & docuit, dicens: Baptizantes eos in nomine Patris &c.* Didymus Alexandrinus præceptor Divi Hieronymi, Rufini, & aliorum, lib. 2. de Spiritu Sancto circa initium: *Non arbitror quemquam tam recordem, atque insanum futurum, ut perfectum baptismū putet, quod datur in nomine Patris, & Filiī sine assumptione Spiritus Sancti, aut vice versa.* Similiter Divus Hieronymus lib. 4. Comment. in Matth. in fine (a).

18. Augustinus, quem Calvinus ipse lib. 3. Institut. cap. 2. §. 10. recognoscit tanquam sincerum depositarium antiquitatum Ecclesiae, Augustinus, inquam, lib. 6. de baptismō cap. 25. ait: *Deus adest Evangelicis verbis suis, sine quibus baptismus Christi consecrari non potest; nimirum, in nomine Patris &c. ut dixerat lib. 3. cap. 15. Leo Magnus epist. 4. decret. ad Episcopos Siciliae: Dominus . . . discipulis suis formam, & potestatem tradidit baptizandi dicens: ba-*

ptizantes eos in nomine Patris &c. Fulgentius de Incarnat. & gratia Christi cap. 11. inquit, Matth. ultimo traditam esse formam sancti baptismatis *in nomine Patris &c.* Isidorus lib. 2. de divinis officiis cap. 24.: *Nequaque baptismi sacrificatur officio, nisi qui sub Trinitatis tingitur Sacramento, sicut Dominus ait: Baptizantes eos &c.* Damascenus lib. 4. fidei cap. 10.: *Qui in Sanctam Trinitatem minime baptizati sunt, hi denuo baptizentur necesse est.* Venerabilis Beda tom. 8. q. 14. de peccato originali: *Si quis baptizans dicat: Baptizo te in Christo Jesu, & non dicat in nomine Patris &c. sicut Dominus instituit, non est verus baptismus.* Quibus verbis priorem opinionem retractasse videtur. Mitto alia plura videnda fusis apud Auctores; quos inter consuli possunt Canus, Bellarminus, Suarez, Sylvius, Estius, Mabillonius, Calmetus, Harduin, Martene, Renodotius, Goarius, Arcudius, Natalis Alexander, Serry, Juenin, Tournely, Colletus, Perrimezzi, Berti, Charmes, & alii; præsertim doctissimus Ledruini, quamvis paulo acrius insectatus fuerit sodalem suum celeberrimum historicum Orsium, postea Cardinalem, quia contrariam opinionem probabilem esse valide propugnavit in dissertatione historica *de baptismo in nomine Iesu Christi*, Mediolani edita anno 1733. & in Vindiciis p̄fatae dissertationis, ab objectionibus Ledruini, editis Florentiae anno 1735.

PRÆLECTIO VII.

De Sacramento Confirmationis,

ad expositionem cap. 3. secundæ partis Catechismi Concilii Tridentini, à §. 1.
ad sextum.

Postquam ob Adæ peccatum lapsa est humana natura, felicitati successerunt ærumnæ, quieti labores, paci seditiones, & pugnæ: ideoque militia dicta est vita hominis super terram. Verum, licet id commune sit omnibus, nullusque inveniatur toto orbe terrarum importunis adversarii carens; illi tamen, qui per baptismum Christi Religionem profitentur, plures in se concitant inimicos, demones, homines, affectiones; quare clementissimus Dominus, volens suos milites esse fortes in prælio, & contra tot infensissimos animæ hostes viriliter dimicare; illos sua virtute munit ex alto, corroborante eis gratiam tribuens per confirmationis Sacramentum. De quo in præsenti agemus, ad expositionem cap. 3. secundæ partis Catechismi Concilii Tridentini à §. 1. ad 6. Invocato prius Sanctissima Trinitatis auxilio, Patris scilicet &c.

2 Dei, Sanctorumque opitulatione munitus, & obtenta dicendi venia, sex designatos Catechismi paragraphos exponendos aggrediar; sed ad clarius procedendum, erit hæc oratio tripartita. In prima enim parte textus littera breviter contrahetur; in secunda fusus elucidabitur; in tertia denique, si tempus nondum desierit, conclusio ex textu desumpta probabitur, & vindicabitur. Utinam fausto eventu!

3 Primam itaque partem exordiens, en litteræ tex-